

березня 2023 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. С. 22-26. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/20787>

4. Школяр С.П., Новописьмений С.А. Створення центру інтелектуальної власності в рамках Стратегії економічного розвитку територіальної громади / Управління навчально-виховним процесом нової української школи в контексті національно-патріотичного виховання молоді : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. молодих науковців (учнів, студентів, магістрантів, аспірантів) (6 квітня 2021 р., м. Полтава) / за заг. ред. М.В. Гриньової ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г. Короленка. – Полтава : ПП Астроя, 2021. С. 258-259

ВИКОРИСТАННЯ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ У ЕКОЛОГІЧНОМУ ТУРИЗМІ ЯК СПОСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ УКРАЇНИ

Овчаренко А.О.

Павленко О.О., учитель географії

Кременчуцький ліцей №6 «Правобережний»

Сакун О.А., к.т.н., доц., заступник директора з навчально-виховної роботи, учитель біології і екології, доцент кафедри екології та біотехнологій

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

Екосистеми Карпатського регіону характеризуються великим біорізноманіттям. Карпати включають гірські масиви, які мають розмаїття ландшафтів – верховинні плато, гірські хребти, карпатські луки, долини річок та озера. Ці різноманітні ландшафти створюють унікальні умови для функціонування різноманітних екосистем [1]. Гірські ліси Карпат включають соснові, ялинові, букові, грабові та дубові дерева. Тут є багато рідкісних представників флори і фауни, які водяться тільки у цьому регіоні.

Наприклад, у природно-ресурсному потенціалі Львівської області рекреаційні ресурси становлять 14,3 %, що значно вище відповідного показника в Україні (9,5 %). Природно-заповідний фонд (ПЗФ) Львівської області становить 347 об'єктів, які розташовані на території площею 148566,864 га і представлений всіма категоріями заповідності. Найціннішими з них задля збереження біорізноманіття, на нашу думку, є заповідник «Розточчя», національні природні парки «Яворівський» та «Сколівські Бескиди». В Івано-Франківській області нараховується 456 заповідних територій та об'єктів загальною площею 195 633 га, відсоток заповідності – 13,4 % [2]. Одним з найвідоміших заповідних об'єктів області є Карпатський національний природний парк, серед пам'яток природи – «Скелі Довбуша», розташовані в Горганах біля с. Бубнище в Долинському районі, рідкісні для Карпат за геологічною будовою, розташовані серед букових змішаних лісів.

В умовах активізації євроінтеграційних процесів в Україні на державному й регіональному рівнях існує нагальна потреба у концептуальному переосмисленні геопросторових і функціональних рис туристичного загосподарювання прикордонного Карпатського регіону України, який є складовою частиною Карпатського єврорегіону як повноправної геопросторової одиниці модерної «Європи регіонів». Рекреаційна галузь створює найбільший екологічний вплив на фауну та флору (вирубуються, витоптуються та знищується рослинність, шумове забруднення порушує біоритм тварин та зменшує їх популяції). Автомобільне перевезення відпочиваючих, спричинює погіршення стану атмосферного повітря, забруднює ґрунти та водні екосистеми. Через розбудову системи доріг, змінюються природні ландшафти. Відбувається надмірна забудова території лісів та берегів річок, через характерне розширення закладів рекреації. Прояв негативних наслідків туризму також прослідковуються на об'єктах ПЗФ. Серед них: надмірне антропогенне навантаження, засміченість найпопулярніших у туристів місць: поблизу озера Синевир, на водоспадах Кам'янка та Урицькі скелі, на горах Говерлі та Скелях Довбуша, на об'єктах Кам'яного кільця. До того ж, створені тематичні стежки

екоосвіти на територіях об'єктів ПЗФ призвели до збільшення нерегульованих потоків відпочиваючих. Негативний вплив, простежується в таких видах туризму, як автомобільний, особливо джипінг, також небезпечними є ралі на позашляховиках на території парків та фрістайл біля підніжжя Говерли [2].

Негативний вплив туризму на довкілля часто призводить до порушення екологічної рівноваги, створення загрози зникнення окремих видів рослинного і тваринного світу, виникнення незворотних процесів в біосфері, руйнації природного середовища [3].

Впливи рекреації на навколишнє середовище залежать від масштабів і видів діяльності. Окремий рекреант спричинює незначний вплив на оточуюче середовище, однак екологічні проблеми з'являються при збільшенні числа рекреантів або при зміні ступеня використання ресурсів. Швидкі темпи збільшення кількостей відпочиваючих можуть призвести до загроз для найбільш екологічних районів, такі парки та природні заповідні зони, які є загальнолюдською та державною спадщиною.

Необхідно спланувати маршрути таким чином, щоб основний шлях пролягав через зони масової та інтенсивної рекреації об'єктів ПЗФ Карпатського регіону. Водночас необхідно обмежити відвідування рекреантами зон екстенсивної рекреації заповідних території, де зайвий шум чи інші антропогенні впливи призведуть до зниження біорізноманіття, а рух людей зосереджувати по обладнаних стежках.

Збереження біорізноманіття потребує розуміння ролі якщо не кожного біологічного виду, то хоч усвідомлення необхідності відвідування певних екосистем для пізнання природи чи для отримання релаксу. Саме використання території ПЗФ чи просто незайманих куточків природи Карпатського регіону для екологічного туризму може сприяти усвідомленому ставленню до біоти на фоні відсутності загрози для екосистем. Інтенсивна рекреаційна експлуатація територій обов'язково має включати заходи щодо покращення територіальної структури, відновлення природних ресурсів та мінімізації негативного антропогенного впливу. Одним із шляхів вирішення проблеми «рекреація-

навколишнє середовище» є залучення природоохоронних інвестицій, економічне стимулювання екологічно спрямованої діяльності у сферу рекреації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зелений туризм в Україні: особливості та види. Режим доступу: <https://voevodyno.com/ua/blog/zelenuy-turyzm-in-ukraine-osoblyvosti-ta-vydy/> (дата звернення: 08.04.2024)
2. Зінько Ю. Маркетингові дослідження сільського туризму в Карпатському регіоні. Науковий вісник Націонал. аграрн. ун-ту. 2008. № 124. С. 32–40.
3. Котляр Н. В. Рекреаційні умови та ресурси українських Карпат: сучасний стан та перспективи використання. Київ, 2020. 67 с.

РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ 5-6 КЛАСІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ І В ПОЗАУРОЧНИЙ ЧАС

Олійник Л. М., вчитель біології та інтегрованого курсу «Пізнаємо природу»

Тичина М. Т., вчитель біології і основ здоров'я,

Філіппенко І. В., вчитель біології та екології

Комунальний заклад «Харківський ліцей №122 Харківської міської ради»

Гончаренко Я.В., кандидат біологічних наук, доцент

Харківський національний університет міського господарства ім. О.М.

Бекетова

Викладання інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» в п'ятих і шостих класах за програмою Нової української школи дає відчуття наскрізної лінії розвитку екологічної компетентності учнів. Від макрознайомства із довкіллям, через дослідницькі практикуми до пізнання суті процесів і розуміння важливості єдності з оточуючим середовищем. Таким чином відбувається розвиток наукового сприйняття світу дітьми і формування у них екологічного мислення. Комунальний заклад «Харківський ліцей №122 Харківської міської